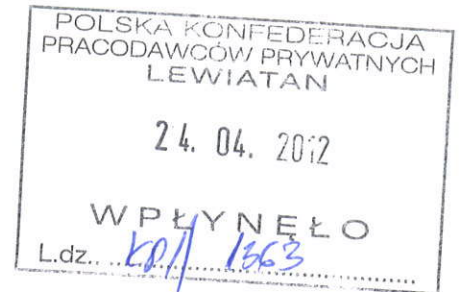

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 19 kwietnia 2012 r.

DPrC-412-1/12

Pani

Henryka Bochniarz

Prezydent

Polskiej Konfederacji Pracodawców

Prywatnych „Lewiatan”

ul. Zbyszka Cebulskiego 3

00 – 727 Warszawa

p. U. Ugoch

Szanowne Pani Prezydent

W załączeniu uprzejmie przekazuję do konsultacji społecznych projekt założeń projektu ustawy o rzeczach znalezionych wraz z testem regulacyjnym.

Przedmiotowy projekt założeń powstał na podstawie przygotowanego wcześniej projektu ustawy o rzeczach znalezionych, który był przedmiotem konsultacji społecznych i w dniu 9 sierpnia 2011 r. został przedłożony Radzie Ministrów. Z uwagi jednak na brak możliwości zakończenia prac ustawodawczych nad tym projektem w VI kadencji Sejmu został zwrócony Ministrowi Sprawiedliwości.

Wymóg opracowania i uzgodnienia projektu założeń projektu ustawy wynika z aktualnego wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów oraz z Regulaminu pracy Rady Ministrów, który stanowi, że przygotowanie projektu ustawy powinno być poprzedzone przyjęciem przez Radę Ministrów założeń tego projektu.

Ze względu na to, że kwestie objęte przedkładanym projektem założeń były już przedmiotem konsultacji w związku z uprzednim procedowaniem w/w projektu ustawy, będę wdzięczny za zgłoszenie ewentualnych dodatkowych uwag najpóźniej do dnia 4 maja 2012 r.

z pozdrowieniami
z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Grzegorz Wałęjko
PODSEKRETARZ STANU

Załącznik:

- projekt założeń wraz z testem regulacyjnym

Założenia do projektu ustawy o rzeczach znalezionych

1. Cel regulacji.

Celem ustawy jest wypełnienie luk prawnych, zrationalizowanie obowiązków i uprawnień znalazców, określenie obowiązków organów publicznych, zasad postępowania z rzeczami znalezionymi i poszukiwania właścicieli, zasad przechowywania i likwidacji rzeczy znalezionych oraz wzmocnienie praw właścicieli utraconych dóbr kultury.

Po uchyleniu przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 16 marca 2004 r., K 22/03 (OTK ZU nr 3/A/2004, poz. 20) art. 6 dekretu z dnia 18 września 1954 r. o likwidacji niepodjętych depozytów i nieodebranych rzeczy (Dz. U. Nr 41, poz. 184, z późn. zm.) wystąpiła luka prawna w dziedzinie regulacji dotyczącej rzeczy znalezionych. Konsekwencją uchylenia wspomnianego przepisu dekretu z 1954 r. jest też uchylenie rozporządzenia Rady Ministrów wydanego na podstawie tego przepisu (rozporządzenie z dnia 16 marca 1971 r. w sprawie orzekania o przejściu depozytów na własność Skarbu Państwa, Dz. U. Nr 7, poz. 78, z późn. zm.). W wyroku tym stwierdzono, że obecne standardy konstytucyjne (art. 64 ust. 3 Konstytucji) wymagają, aby kwestie pozbawienia własności regulowane były na poziomie ustawy.

Kolejna luka wynika z niewydania właściwych przepisów w zakresie postępowania z rzeczą znalezioną przez zarządcę budynku lub pomieszczenia albo właściwego zarządcę innego środka transportu publicznego, o których mowa w art. 188 k.c. Dotyczące tej kwestii przepisy rozporządzenia Ministrów Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, Komunikacji oraz Żeglugi z dnia 12 lipca 1972 r. w sprawie postępowania z rzeczami znalezionymi w środkach transportu publicznego oraz w pomieszczeniach i urządzeniach związanych z transportem (Dz. U. Nr 30, poz. 210) i rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 lipca 1971 r. w sprawie postępowania z rzeczami znalezionymi w budynku publicznym (Dz. U. Nr 19, poz. 185) również utraciły moc obowiązującą (zob. art. 75 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wdawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268).

przepisów o ochronie zabytków, z wyjątkiem zmian mających na celu wzmocnienie ochrony właścicieli utraconych zabytków.

Zasadą powinno być, że znalazca cudzej rzeczy obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o znalezieniu osobę uprawnioną do odbioru rzeczy. Jeżeli znalazca nie wie, kto jest tą osobą bądź jeżeli nie może ustalić jej miejsca zamieszkania, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o znalezieniu starostę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania znalazcy lub miejsce znalezienia rzeczy. Obowiązek zawiadomienia właściwego starosty spoczywałby także na osobie zajmującej pomieszczenie (właścicielu, najemcy, użytkowniku), w którym rzecz została znaleziona. W takim przypadku znalazca obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o znalezieniu tego, kto pomieszczenie zajmuje (art. 5 ust. 2).

Ustawa wprowadzi minimalną wartość rzeczy znalezionej, od której uzależnione byłyby obowiązki znalazcy i organu przechowującego. Proponuje się, żeby przekroczenie kwoty 50 zł. jako minimalnej kwoty znalezionych pieniędzy, wartości znalezionych papierów wartościowych, kosztowności lub rzeczy mających wartość historyczną, naukową lub artystyczną, wywołało obowiązek znalazcy oddania takiej rzeczy staroście. Od tego samego kryterium zależałby obowiązek starosty dokonania przezeń publicznego ogłoszenia o znalezieniu rzeczy, przy czym obowiązek ten powstawałby niezależnie od tego, czy rzecz została mu oddana na przechowanie. Jeżeli rzecz mająca wartość historyczną, naukową lub artystyczną znaleziono w takich okolicznościach, że poszukiwanie właściciela byłoby oczywiście bezcelowe, to bez względu na wartość rzeczy – na znalazcy ciąży każdorazowy obowiązek oddania jej właściwemu staroście.

Inne rzeczy znalazca mógłby oddać, jednak mógłby również do czasu ich odbioru przez osobę uprawnioną przechować sam. W przypadku, gdy organem właściwym do przechowania rzeczy ze względu na jej szczególne właściwości jest inny organ, starosta powinien przekazać rzecz temu organowi. O ile starosta ma obowiązek przyjąć rzeczy o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, to właściwym do dalszych czynności będzie właściwy wojewódzki konserwator zabytków. W każdym przypadku, jeżeli rzecz, której cechy zewnętrzne lub umieszczone na niej znaki szczególne wskazują, że stanowi ona sprzęt lub ekwipunek wojskowy a także jeżeli znaleziona rzecz jest dokumentem wojskowym, a w szczególności legitymacją, książeczką lub zaświadczeniem wojskowym, kartą powołania albo mapą wojskową, znalazca powinien oddać znalezioną rzecz niezwłocznie właściwemu staroście.

Poniesione przez znalazcę, zarządcę lub właściwy organ administracji publicznej koszty przechowywania lub sprzedaży rzeczy oraz utrzymania jej w należyтым stanie, a także koszty poszukiwań osoby uprawnionej do odbioru rzeczy, do wysokości wartości rzeczy w dniu odbioru, powinny obciążać osobę uprawnioną do odbioru. Działania te są bowiem podejmowane w jej interesie i mają na celu umożliwienie dalszej eksploatacji rzeczy przez dotychczasowych uprawnionych.

Znalazcy powinno przysługiwać roszczenie o znaleźne, przy czym jego powstanie byłoby uzależnione od dopełnienia przez znalazcę nałożonych na niego przez ustawę obowiązków. Wysokość znaleźnego wynosiłaby jedną dziesiątą wartości rzeczy. Znalazca powinien zgłosić to roszczenie najpóźniej w chwili wydania rzeczy osobie uprawnionej do odbioru. Inaczej jednak należałoby uregulować sytuację, gdy rzecz została oddana na przechowanie właściwemu organowi, osobie zajmującej pomieszczenie, w którym rzecz znaleziono bądź zarządcy budynku (pomieszczenia otwartego dla publiczności) lub środka transportu publicznego. W takiej sytuacji znalazca powinien zastrzec wobec przechowującego, że będzie żądał znaleźnego, a przechowujący obowiązany jest o tym zastrzeżeniu poinformować osobę uprawnioną do odbioru rzeczy oraz zawiadomić znalazcę, który zastrzegł żądanie znaleźnego, o wydaniu rzeczy osobie uprawnionej do odbioru rzeczy oraz o jej adresie. Umożliwi to dochodzenie roszczenia o znaleźne bezpośrednio od uprawnionego do odbioru.

W sytuacji, gdy rzecz znaleziona nie zostałaby odebrana przez uprawnionego do jej odbioru w ciągu roku od doręczenia tej osobie wezwania do odbioru bądź – w braku możliwości wezwania – w ciągu dwóch lat od znalezienia, rzecz stawałaby się własnością znalazcy. Odbiór jest tą chwilą, w której następuje nabycie własności. Może on nastąpić jedynie za zwrotem kosztów. Jeżeli znalazca rzeczy nie odbierze, a ponadto, gdy rzecz znaleziona jest zabytkiem lub materiałem archiwalnym, po upływie odpowiednich terminów, staje się ona własnością Skarbu Państwa.

W przeciwieństwie do dotychczasowej regulacji art. 187 k.c. Skarb Państwa nie w każdym wypadku nieodebrania przez osobę uprawnioną pieniędzy, papierów wartościowych, kosztowności oraz rzeczy mających wartość historyczną, naukową lub artystyczną nabywałby własność tych rzeczy, a mianowicie tylko wtedy, gdy rzecz ta byłaby zabytkiem albo materiałem archiwalnym. Obecne generalne i arbitralne pozbawienie przez art. 187 stosownych praw znalazcy pieniędzy, papierów wartościowych, kosztowności oraz rzeczy mających wartość naukową lub artystyczną nie może być uzasadniane ważnym

dyrektorem archiwum państwowego i mogą być dokonywane wyłącznie na rzecz określonych w ustawie podmiotów.

Szczególne nowe unormowanie powinno dotyczyć skarbów, które nie stanowią zabytków archeologicznych w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków (postępowanie i skutki prawne w razie odkrycia tych ostatnich są wyczerpująco uregulowane w tych przepisach). Skarbem jest rzecz o wartości materialnej znaleziona w okolicznościach uzasadniających przekonanie, że poszukiwanie właściciela byłoby oczywiście bezcelowe. Proponuje się, że skarb staje się przedmiotem współwłasności w częściach równych znalazcy i właściciela nieruchomości, na której rzecz została znaleziona. Jeżeli jednak skarb jest zabytkiem lub materiałem archiwalnym własność nabywa Skarb Państwa, a znalazca byłby obowiązany niezwłocznie wydać go staroście.

Jeżeli rzecz jest zabytkiem i staje się własnością Skarbu Państwa, znalazcy należy się nagroda należna znalazcy zabytku archeologicznego. Jeżeli rzecz jest materiałem archiwalnym i staje się własnością Skarbu Państwa należałaby się nagroda przyznawana przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.

Nie byłoby zasadne rozwiązanie, aby rzeczy nieodebrane stawały się własnością powiatu zamiast Skarbu Państwa. Budziłoby ono bowiem wątpliwości co do jego zgodności z konstytucją. Rzeczy nieodebrane mają często niewielką wartość a ich „likwidacja” oczywiście wiąże się z określonymi kosztami, które mogą przekraczać niekiedy wartość samej rzeczy. Kosztami tymi nie można jednak obciążać powiatu. Wynika to z konstytucyjnej zasady samodzielności i ochrony własności jednostek samorządu terytorialnego (art. 165 Konstytucji RP), co potwierdza bogate orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Linię orzeczniczą w tym zakresie zapoczątkował wyrok z dnia 15 marca 2005 r., sygn. K 9/04, dotyczący zrzeczenia się własności nieruchomości. Był ono następnie kilkakrotnie przywoływany w kolejnych sprawach (przede wszystkim dotyczących przekazania składników mienia gminom). Dodatkowym argumentem przemawiającym przeciwko proponowanemu rozwiązaniu jest dalsze skomplikowanie przepisów projektowanej ustawy w razie jego przyjęcia (zabytki materiały archiwalne nabywałby Skarb Państwa a inne powiat).

Zmiany w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami polegałyby przede wszystkim na utworzeniu krajowego rejestru utraconych dóbr kultury, prowadzonego przez ministra właściwego do spraw kultury. Do rejestru wpisywane byłyby cztery kategorie przedmiotów: 1) zabytki ruchome ujęte uprzednio w rejestrze zabytków, 2) muzealia, o których mowa w art. 21 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5 poz. 24, z późn. zm.), 3) materiały biblioteczne, o których mowa w art. 5 ustawy

2. Innym rozwiązaniem byłoby pozostawienie nabycia w dobrej wierze od nieuprawnionego i przez zasiedzenie. Wpis do rejestru uchylałby jedynie dobrą wiarę, co w konsekwencji wyłączałoby nabycie własności na podstawie wspomnianych norm Kodeksu cywilnego. W tej koncepcji ochroną objęte byłyby dodatkowo zabytki i materiały archiwalne nienależące do wskazanych wyżej czterech kategorii przedmiotów podlegających wpisowi do rejestru (zabytki skradzione lub nielegalnie wywiezione za granicę niewpisane do rejestru zabytków lub do inwentarza muzeum albo niewchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego lub narodowego zasobu archiwalnego), a nadto dobra podlegające wpisowi, ale z jakichś względów niewpisane do rejestru lub nabyte w dobrej wierze przed wpisem.

Ochrona właściciela, który utraciłby w tym wypadku własność na skutek nabycia w dobrej wierze, polegałaby na tym, że przysługiwałoby mu roszczenie o przeniesienie własności w zamian za zapłatę kwoty odpowiadającej tej, którą poniósł nabywca tej rzeczy.

Z kolei zasiedzenie mogłoby nastąpić dopiero po 30 latach.

W obu wariantach wyłączone byłoby stosowanie przepisów o przedawnieniu roszczenia wydobywczego z art. 222 § 1 k.c.

TEST REGULACYJNY

1. Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące

Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

2. Nazwa dokumentu, data utworzenia

Projekt założeń do projektu ustawy o rzeczach znalezionych

3. Jaki problem jest rozwiązywany? (maksymalnie 70 słów)

Brak regulacji prawnych w zakresie postępowania z rzeczą znalezioną przez zarządcę budynku lub pomieszczenia albo właściwego zarządcę innego środka transportu publicznego, o których mowa w art. 188 k.c. Dotyczące tej kwestii przepisy rozporządzenia Ministrów Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, Komunikacji oraz Żeglugi z dnia 12 lipca 1972 r. w sprawie postępowania z rzeczami znalezionymi w środkach transportu publicznego oraz w pomieszczeniach i urządzeniach związanych z transportem (Dz. U. Nr 30, poz. 210) i rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 lipca 1971 r. w sprawie postępowania z rzeczami znalezionymi w budynku publicznym (Dz. U. Nr 19, poz. 185) utraciły moc obowiązującą (zob. art. 75 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wdawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268). Realizacja wyroku Trybunału konstytucyjnego z dnia 16 marca 2004 r.; (sygn. akt K/22/03) w zakresie regulacji dotyczących rzeczy znalezionych.

4. Źródło:

- exposé Premiera
 decyzja PRM/RM
 strategię rozwoju

- prawo UE
 orzeczenie TK
 upoważnienie ustawowe
 inne (jakie?)

	wyrok TK z dnia 16 marca 2004 r., K 22/03

5. Jeżeli projekt implementuje prawo UE, czy wprowadzane są dodatkowe rozwiązania poza bezwzględnie wymaganymi przez UE?

nie

6. Rekomendowane rozwiązanie i oczekiwany efekt (maksymalnie 70 słów)

Projekt porządkuje regulacje prawne dotyczące rzeczy znalezionych, dostosowuje przepisy o rzeczach znalezionych do aktualnych warunków społeczno-gospodarczych, reguluje obowiązki i prawa znalazcy rzeczy, właściwość organów w sprawach przyjmowania i przechowywania rzeczy znalezionych, sposób poszukiwania osób uprawnionych do odbioru tych rzeczy, przechowywanie znalezionych pieniędzy, papierów wartościowych i kosztowności, postępowanie z przedmiotami o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej. Ponadto przewiduje się utworzenie krajowego rejestru utraconych dóbr kultury i określenie skutków wpisania do rejestru.

7. Czy możliwe jest rozwiązanie problemu poprzez działania pozalegislacyjne? Jeśli tak, to jakie? Jeśli nie, to dlaczego?

Projektowane rozwiązania, ze względu na swoją szczegółowość i elementy prawa publicznego mogą zostać wprowadzone tylko odrębną ustawą o rzeczach znalezionych, oraz poprzez nowelizację ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U., Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.)

8. Skutki dla sektora finansów publicznych (pozytywne in plus; negatywne in minus)

	w mln PLN				
	2012	2013	2014	2015	2016*
obciążenia	672.720-972.720	792.765	820.511	849/229	878.952

Opis metodologii: projektowane regulacje będą wiązały się z obciążeniem budżetu, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w wysokości od 100.000 do 400.000 zł. tytułem kosztów zaprojektowania i wykonania systemu informatycznego obsługującego krajowy rejestr utraconych dóbr kultury. W roku 2013 r. roczne obciążenie wspomnianego budżetu kosztami obsługi przedmiotowego rejestru wyniesie ok. 200.000 zł (powyższa kwota obejmuje koszty korzystania z usług informatyka oraz nakłady na serwisowanie i modernizację urządzeń serwisowych). Wejście w życie projektowanych rozwiązań spowoduje obciążenie budżetu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na rok 2012 r. kosztami w wysokości 572.720 zł z tytułu wypłat nagród pieniężnych za znalezione materiały archiwalne, przyjmując, że w ciągu roku będzie się przyznawać 6 nagród, z których dwie będą za znalezisko o szczególnej wartości materialnej.

9. Koszty i korzyści społeczne

Grupa społeczna	Liczebność grupy	Korzyści (finansowe)	Koszty (finansowe)
Małe i średnie przedsiębiorstwa			
Pozostałe przedsiębiorstwa			

15. Harmonogram (daty opracowania założeń projektu, zakończenia konsultacji i przekazania dokumentu do KSRM). Czy istnieją uwarunkowania decydujące o terminie wdrożenia projektu? Jeśli tak, jakie?

termin przekazania do konsultacji społecznych - kwiecień 2012 r.

termin przekazania do uzgodnień międzyresortowych - maj 2012 r.

termin ewentualnej konferencji uzgodnieniowej - 15.05.2012r.

termin przekazania pod obrady Stałego Komitetu Rady Ministrów - 22.05.2012r.

termin przekazania pod obrady Rady Ministrów - 11.06.2012r.

16. Kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu i jakie mierniki zostaną zastosowane? (ocena ex-post)

Oceny będzie można dokonać w perspektywie 3 - 4 lat od wejścia w życie projektowanych zmian.

17. Kontakt merytoryczny: imię, nazwisko, departament, telefon, email (podpis)

prokurator Wiktor Tulej, tel. 22-52-757, e-mail: wtulej@ms.gov.pl

18. Minister/Sekretarz/Podsekretarz stanu odpowiedzialny za projekt (podpis)

Podsekretarz Stanu Pan Grzegorz Walejko

